Verdachte indicatoren: gere

deel 5

Na in de huid van de tegenstander te zijn gekropen (red teaming), waardoor voor iedere stap van de criminele planningcyclus die een contactmoment oplevert de Aanvallers Methode van Operatie is ontdekt, is er nog een te beantwoorden vraag. Wat kan de security profiler waarnemen als hij met een specifieke Aanvallers Methode van Operatie geconfronteerd wordt?

Dat wat waarneembaar is, afwijkingen van de norm (persoon, voorwerp of situatie) die gekoppeld kunnen worden aan een bekende Aanvallers Methode van Operatie, worden verdachte indicatoren genoemd. Het letten op afwijkend gedrag, zonder dat er een koppeling is met een bekende Aanvallers Methode van Operatie en een specifieke stap binnen de criminele planningscyclus, is levensgevaarlijk. Behalve dat de kans op 'ethnic profiling' ontstaat, werkt het ook willekeur in de hand. Wat is immers afwijkend? En mag je in een democratie niet afwijken? Zeker wel, mensen doen het dagelijks. Verdacht? Nee, hoogstens een beetje vreemd.

Daar waar security profiling in een negatief daglicht komt te staan, en waar burgers in hun vrijheid worden aangetast, blijkt de methodiek zoals deze bedoeld is door de bedenker van de term 'predictive profiling' niet op een juiste wijze te zijn geïmplementeerd. Of er is bezuinigd op het voortraject (red teaming), of er zijn trainers aan de slag gegaan die de methodiek niet beheersen en tegen beveiligingsmedewerkers hebben gezegd dat zij op afwijkend gedrag moeten letten. Dat laatste is lastig, want wat is afwijkend gedrag? En waarom is het een probleem als iemand zich afwijkend gedraagt? Afwijkend gedrag vertonen is immers niet verboden. Veel mensen zijn er niet van gediend als zij bevraagd worden door een beveiligingsmedewerker die laten merken dat hij van mening is dat zij zich afwijkend gedragen. In een dergelijke situatie gaan sommigen zelf vragen stellen, waardoor zij in de ogen van de beveiliger nog afwijkender worden.

De verdachte indicator

Maar wat is nu de reden dat een verdachte indicator, in tegenstelling tot afwijkend gedrag, belangrijk is? Indien het systeem op de juiste wijze is geïmplementeerd, geeft het waarnemen van een verdachte indicator de security profiler een signaal dat hij mogelijk te maken heeft met een door middel van red teaming geïdentificeerde Aanvallers Methode van Operatie. Omdat de doelstelling van proactieve beveiliging het voorkomen van het manifest worden van dreigingen is, kan de security profiler nu gaan handelen. En handelen betekent het stellen van vragen (dit wordt security questioning genoemd) om een verklaring te vinden voor de waargenomen verdachte indicatoren. De security profiler zal, naast dat hij getraind moet zijn in het waarnemen van verdachte indicatoren, ook per risicopositie waar hij werkzaam is moeten weten wat de specifieke dreigingen - Aanvallers Methode van Operatie - voor die risicopositie zijn. Dit is parate kennis van de security profiler.

Verklaren

Het is de taak van de security profiler om zo snel mogelijk vast te stellen dat er niets aan de hand is, ondanks de waargenomen verdachte indicator. Het is immers niet wenselijk om tijd te besteden aan een situatie of persoon waarvan geen dreiging uitgaat. Iedere minuut die er extra wordt besteed aan het verklaren van een indicator, terwijl er geen sprake is van een dreiging, betekent dat verdachte indicatoren die door andere mensen worden afgegeven gemist kunnen worden. Maar wat bedoelen wij vanuit de methodiek nu met verklaren? Neem een passagier op een luchthaven die extreem zenuwachtig is. Zo iemand zal zeker de aandacht van de security profiler trekken. Het zou immers kunnen wijzen op een terrorist die van plan is, met kwade intentie, om aan boord te gaan van een vliegtuig. Vanuit red teaming weten wij, omdat wij zelf in de rol van de terrorist zijn gekropen, dat hoe dichterbij wij het doelwit van de actie komen hoe lastiger het voor ons wordt om al onze lichamelijke reacties onder controle te houden. Het is nu aan de security profiler om zo snel mogelijk een verklaring voor de verdachte indicator, in dit geval zenuwachtigheid van de passagier, te vinden. Door security questioning toe te passen, ontdekt de security profiler wellicht dat de betreffende passagier vliegangst heeft en om die reden zenuwachtig is. Het is niet de bedoeling dat de security profiler gaat proberen om te bewijzen dat hij met een terrorist te maken heeft.

Zoals Freud al zei: 'wie ogen heeft om te zien en oren om te horen, kan zich ervan overtuigen dat stervelingen geen geheimen kunnen verbergen. Wie met zijn lippen zwijgt, babbelt met zijn vingertippen. Uit al zijn poriën dringt het verraad naar buiten.'

Ontkrachten

Het vinden van een verklaring voor een waargenomen verdachte indicator kan alleen als de security profiler weet welke vragen hij moet stellen. Daarvoor is het noodzakelijk dat hij weet aan welke aanvallers methode de verdachte indicator gekoppeld is. Bovendien kunnen de verschillende stappen van de criminele planningscyclus andere verdachte indicatoren opleveren. Zodra er een verklaring voor een verdachte indicator is gevonden,

edschap security profiler

is de Aanvallers Methode van Operatie waar de security profiler naar op zoek is ontkracht. En zodra een dreiging ontkracht is, kan de aandacht weer op de omgeving worden gericht. Daar waar het niet lukt om een indicator te verklaren, en een dreiging - Aanvallers Methode van Operatie - te ontkrachten, moeten de mitigerende beveiligingsmaatregelen worden genomen die in de Standaard Operationele Procedure (SOP) beschreven staan. Het feit dat het de security profiler niet is gelukt om een indicator te verklaren en een dreiging te ontkrachten is een probleem voor de beveiliging. Het is niet een probleem voor de klant, bezoeker of passagier. Daarmee is dan ook meteen gezegd dat de klant, bezoeker of passagier ook geen last mag hebben van eventueel extra te nemen beveiligingsmaatregelen. Er is immers geen sprake van een verdachte.

Geheim Een veelgehoorde opmerking is dat verdachte indicatoren geheim moeten zijn. De reden die daarvoor wordt gegeven is dat als indicatoren bekend zijn criminelen en terroristen er op kunnen trainen om deze niet te laten zien. Wat zegt het ons als iemand zegt dat een verdachte indicator geheim moet zijn? Twee dingen. Als de methodiek goed geïmplementeerd zou zijn, en er begonnen is met red teaming, dan was het inzicht ontstaan dan indicatoren altijd zichtbaar zijn voor een geoefende security profiler. Dat komt omdat het vrijwel onmogelijk is voor een persoon, die weet dat hij iets gaat doen wat niet mag, om zijn gedrag geheel onder controle te houden. Zoals Freud al zei: 'wie ogen heeft om te zien en oren om te horen, kan zich ervan overtuigen dat stervelingen geen geheimen kunnen verbergen. Wie met zijn lippen zwijgt, babbelt met zijn vingertippen. Uit al zijn poriën dringt het verraad naar buiten.' Bovendien weet een crimineel of terrorist, zeker niet als hij aan het begin van de criminele planningscyclus staat, wat de norm in de organisatie of omgeving van de organisatie is. Zelfs trainingsacteurs, die een vierjarige hbo-opleiding hebben afgesloten en dagelijks 'rollen spelen', zijn niet in staat hun gedrag geheel onder controle te houden als zij in een omgeving worden gebracht die onbekend en gevaarlijk is. En dan zou het een crimineel of terrorist wel lukken?

Hoe nu verder? De vraag die nu naar voren komt is hoe kunnen wij security profilers van de juiste verdachte indicatoren voorzien zodat zij hun werk goed kunnen doen? Het antwoord is simpel. Door de verdachte indicatoren, met de Aanvallers Methode van Operatie waaraan zij gekoppeld zijn, per risicopositie op te schrijven in een Standaard Operationele Procedure. In het volgende artikel van deze serie over proactieve beveiliging zal beschreven worden hoe een SOP er uit moet zien, zowel voor wat betreft opzet als inhoud, en ook zullen de eisen waaraan een opgeschreven verdachte indicator moet voldoen worden toegelicht. Een security profiler is immers een denkend mens. Dat betekent dat de oude beveiligingsinstructies, waar in staat 'adem uit, adem in want anders val je om' niet meer voldoen. Sterker, dergelijke instructies zorgen er juist voor dat er door beveiligingsmedewerkers niet meer nagedacht kan en mag worden.

■ Berndt Rif MSc MBA MSec, Berndt.Rif@beveiliging.nl
Marie-Louise Ruijs BBA